

**HALKEVLERİ
HALKÇI-DEMOKRATİK
YEREL YÖNETİMLER
ÇALIŞTAYI**

ANKARA, 2018

HALKEVLERİ HALKÇI-DEMOKRATİK YEREL YÖNETİMLER ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRİSİ

Türkiye, 2019 yerel yönetim seçimlerine ekonomik kriz ve hukuk dışı, baskıcı bir rejim altında giriyor. Kurulan rejim altında seçim sürecinin adil ve demokratik bir biçimde geçmeyeceği ve seçim sonuçlarına, sonrasında seçilen yapılara iktidar lehine sürekli müdahalelerin olacağı bilinerek bir seçim taktiği ve yerel yönetim programı ortaya konmalıdır. Yerel yönetimlerde mevziler kazanmak, AKP'ye meşruiyet kaybettirmek önemlidir ancak seçim sonrası mücadele her açıdan belirleyici olacaktır. Çeşitli başlıklardaki atölyelerde yapılan çalışmalarla oluşturulan "Halkçı-demokratik yerel yönetim" çalıştayımızın sonuç metni, aynı zamanda halkçı demokratik yerel yönetimi programımızın ana başlıklarını da oluşturmaktadır.

Erdoğan'ın halkın yönetime katılım kanallarını tamamen yok eden, hatta temsili demokrasinin tüm kurumlarını ve kaidelerini felç eden sitemine karşı halkın doğrudan söz, yetki, karar sahibi olduğu yerel yönetim modelleri ortaya konmalı ve savunulmalıdır. Ancak bu şekilde "demokratik bir yerel yönetim anlayışı" açığa çıkarılabilir ve rejimin yerel yönetimlere saldırısı karşısında halkla birlikte direnilebilir.

Ekonomik krizin etkilerinden sermayeyi ve iktidar ilişkilerini korumaya çalışırken, yükünü ise elektrik, doğalgaz, su başta olmak üzere tepeden tırnağa tüm temel ihtiyaçlara ve hizmetlere yapılan zamlar, tüketim vergileri, kamu varlıklarını sermayeye aktarma gibi yollarla halka yüklemeye çalışan iktidar programına karşı halkın krizden korunmasını hedefleyen bir yerel yönetim programı ortaya konmalı ve savunulmalıdır.

Neoliberal programa ve anti-demokratik işleyişe alternatif bir model ortaya konmadan, AKP ile özdeşleşmiş neoliberal yerel yönetim modeli kabul edilerek, AKP ile hizmet yarışı olarak sunulacak bir seçim kampanyasının inandırıcı olması da güven vermesi de mümkün değildir. İnanırcılık ve güvenilirlik ancak halkın ortak sorunlarına çözüm öneren politikalar ortaya konarak sağlanabilir.

Bu da halkçı-demokratik yerel yönetim programıdır.

Halkçı-demokratik yerel yönetim anlayışı, en başta neo-liberalizmi ve onun değişik versiyonlarını reddeden bir anlayıştır.

Kentleri sermayeye yatırım ve kar alanı haline getiren, sadece bu amaçla bir dizi altyapı yatırımı, "mega projeler" dayatan anlayışa karşı halkçı-demokratik yerel yönetim, belediyelerin doğrudan halkın asıl ihtiyaçlarını gözetten bir anlayışla çalışır. Üretici belediyecilik anlayışını temel alır, kamusal hizmetleri ve ürünleri doğrudan kendisi üretir, ticari amaç gütmeyen, ihtiyacı olan kent ve yapı malzemelerini üreten üretim birimleri kurar.

Konut ihtiyacını banka ve inşaat sermayesi başta olmak üzere sermayenin yüksek yatırım ve kar alanı haline getiren yöntemlere karşı halkın barınma hakkını esas alan, başta konut kooperatifçiliğinin desteklenmesi ve organize edilmesi olmak üzere piyasa dışı çözümler üretir. Kira fiyatlarını kontrol altında tutar.

Kentlerin planlanmasını (kentsel dönüşüm) rant için değil, insanca yaşanacak, doğayla ve kültürel ve tarihsel varlıklarla uyumlu, nüfus değişimine ve imkanı olmayanların hak kaybına yol açmayacak şekilde kamu eliyle yürütür.

Kültürel varlıkları ve doğayı korur, gönüllü kuruluşların ve kitle örgütlerinin kültürel, sanatsal, sosyal çalışmalarını destekler, ortak çalışmalar yürütür.

Sağlıklı ve ucuz gıdaya halkın erişimi için fiyat ve sağlık denetimleri yapar, üretici ile tüketici arasındaki kopukluğu gideren kooperatif, doğrudan satış, tanzim satış gibi modeller organize eder. Kooperatifleri destekler.

Tarımsal arazileri korur ve üretimini organize eder, gıda ve tarım tekelleri karşısında küçük üreticileri destekler.

Taşeronlaştırma sistemine son verip hizmet üretimini kendi bünyesinde daha nitelikli ve ucuz olmasını sağlarken, sermayeye giden karı işçilerin gelirinin arttırılmasında değerlendirir. İstihdam olanaklarını yaratmakta kullanır.

Ulaşım, enerji, barınma, ekmek, su vb temel yaşamsal ihtiyaç ve hizmetleri yoksulları gözetken çapraz fiyatlandırma ve destekleme yöntemiyle ya da ücretsiz olarak halka ulaştırır ve kar amacı gütmeyiz.

Kentler büyük nüfusların kaynaştığı, barış içinde ve eşit hak ve olanaklara sahip olarak bir arada yaşadığı mekanlar olmalıdır. Halkçı-demokratik yerel yönetimler kentin düzenlenişinde bunu göz önünde bulundurarak kültürel alan dahil eşitlikçi politikalar geliştirir etnik, dinsel ve cinsiyet temelli ayrımcılığa karşı mücadele eder.

Bir zamanların “özgürlük” mekanı olarak tanımlanan kentler artık asosyalliği, bireyciliği dayatmakta, “hasta edici” hale gelmiş, insani, estetik değerlerini yitirmiş durumdadır. Halkçı-demokratik yerel yönetim meydanlar, koruluklar, parklar, kentlilerin ortak kullanım alanları çoğaltılarak kentte ortak yaşam, dayanışma ve siyasal özgürlük bilincinin yaratılması için çalışır.

Kentlerin betonlaşmasına karşı, kentlilerin yeniden doğayla buluşabileceği planlamalar yapar, sokak hayvanlarının kent yaşamının insanlarla birlikte bir parçası olduğu bilinciyle düzenlemeler yapar.

Kentlerin spor, sanat, kültür politikaları, imarı vb her türlü planlamasında kadınlar, engelliler, yaşlılar, çocuklar ve gençler için özel, onların ihtiyaç ve taleplerine uygun politikalar geliştirir ve hayata geçirir.

Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle bakmakla sorumlu tutulduğu çocuk, hasta, yaşlı bakımının ve ev işlerinin toplumsallaştırılması için kreş, bakım evleri, yemekhaneler; erkek şiddeti karşısında kadınların güvende olacağı ve yaşamı kurmak için onları güçlendiren sığınma evleri, danışma ve destek birimleri; kadınların ve çocukların önleyici sağlık hizmetlerine erişmesini kolaylaştırmak için yaygın önleyici sağlık hizmeti veren birimler açar.

Kentlerde oluşan kentsel rantın, vergilendirme gibi çeşitli yöntemlerle tekrar topluma kazandırılmasını sağlar. Haksız zenginleşmeye neden olan spekülasyonlara ve rantiyeye izin vermez, kentsel topraklar üzerinde spekülasyona son vermek amacıyla tedbirler alır.

Halkı yönetimlerden dışlayan, bırakın kararlarda söz sahibi olmayı, katılımı dahi engelleyen neoliberal sistem iflas etmiştir. Halkçı demokratik yerel yönetim anlayışında sokak temsilcilerinden başlayarak, mahalle ve kent düzeyine ulaşan meclisler kurulup yerel yönetimin bir parçası haline getirilerek halkın söz, yetki, karar sahibi olduğu bir işleyişle belediyeler ve kentler yönetilir. Halkla ve kentin örgütlü güçleriyle birlikte çalışan ve hesap veren-şeffaf bir belediyeçilik uygulanır. Örgütlü bir toplum yapısı, halk örgütlülüğüne dayanan yerel yönetim yapısı oluşturmaya çalışır. Belediye yönetim mekanizmalarında yer alacak adayların belirlenmesinde adayların halkçı-yerel yönetim programının aday olması ve bu programı hayata geçirmek üzere halkla birlikte hareket etmesi, güvenilirlik, hiçbir belediye olanağını, ilişkisini kişisel çıkarları için kullanmayacak olması esas alınır.

Kadınların yerel yönetimlerde etkin olmasını, eşit temsilini esas alır, bu konudaki piyasacı-ticari kriterleri reddeder. Uzun yıllara dayalı ayrımcı politikaların yarattığı negatif sonuçları giderecek programlar planlamak, hayata geçirmek, kadınların öz örgütlülüğünü yaratmak, kadın dayanışmasını ve özneleşmesini büyütme amacıyla ayrıca kadın meclisleri örgütlenir.

Engellilerin gerek yerel yönetimlerde temsili gerekse de ayrıca engelli hakları meclisi olarak örgütlenmesini esas alır.

Basının tekelleşmesine ve iktidarın sesi haline dönüşmesine karşı halkın haber alma hakkını esas alan alternatif medya çalışmaları yürütür ve bağımsız medya çalışmalarını destekler.

Halkın muhtarları, sarayın mahalledeki sesi değil halkın taleplerini, halkla birlikte her yerde savunan ve onun için harekete geçen muhtarlardır. Halkçı-demokratik yerel yönetimlerle ortaklaşa ve mahalle birimi gibi çalışırlar.

Halkçı-demokratik yerel yönetim programını bulduğumuz her yerde halkımıza, seçime giren siyasi özneler ve adaylara anlatacağız. Neoliberalizmi reddeden, faşizme direnen, kriz karşısında emeği koruyan halkçı-demokratik bir programın ortaya konması ve uygulanması için mücadele edeceğiz.

Halkçı-demokratik yerel yönetim programını bulduğumuz her yerde halkımıza, seçime giren siyasi öznelere ve adaylara anlatacağız. Neoliberalizmi reddeden, faşizme direnen, kriz karşısında emeği koruyan halkçı-demokratik bir programın ortaya konması ve uygulanması için mücadele edeceğiz.

Nuri Günay
HALKEVLERİ
EŞ GENEL BAŞKANI

AÇILIŞ KONUŞMASI

Halkevlerinin değerli dostları, yöneticilerimiz, üyelerimiz... yerel yönetimler çalıştaya hoşgeldiniz...

Hepimizin malumu ülkemiz derin bir ekonomik kriz ve siyasal baskı rejimi altında yerel yönetim seçimlerine gidiyor. Yaşanan ekonomik kriz halkın yaşam koşullarını giderek zorlaştırıyor. Peki, halk derken kimi kastediyoruz? Emeğiyle geçinen, bu ülkenin bütün değerlerini yaratan; dolaylı, dolaysız sayısı belli olmayan vergi kalemiyle yükü taşıyanlardan, bizlerden bahsediyoruz. Çıkarları iktidarın ve yandaşlarının çıkarlarıyla aynı olmayanlardan bahsediyoruz. Yani büyük sermaye sahibi olmayan, iktidarın beslemesi olmayan bu ülkenin çoğunluğunu kastediyoruz. Sebebi olmadığımız bir krizin yükünü bizlere yıkmaya çalışıyorlar. İktidarları boyunca ülke tarihinin en büyük özelleştirmelerini yaptılar, tarımdan sanayiye üretimi neredeyse tamamen bitirdiler. Yeraltı ve yerüstü değerlerimizi sermayeye peşkeş çektiler. Ülkemizi buğdaydan tohum, enerjiden samana her kalemde dışa bağımlı hale getirdiler. Bildikleri tek şey ülkenin her karışını talan etmek, boş buldukları her yere beton dikmek oldu. Büyük sermayenin karları sürekli artarken, yandaş sermayeyi de palazlandırıdılar. Sonuçta ülkemizi derin bir ekonomik krizin içerisine soktular. Krizin halk için ortaya çıkarttığı bedelleri yok sayarak Dış güçler hamasetiyle soğan deposu basarak halkı uyutmaya, sermayeyi kurtarmaya çalışıyorlar ve faturayı emekçilerin sırtına yıkmak istiyorlar.

Biliyoruz ki ekonomik krizin temelinde kapitalizm ve 40 yıla yakındır tüm dünyada uygulanmakta olan neoliberal program yatmaktadır. Neoliberal kapitalizmin sürdürülebilmesi, yani dünya halklarının bu vahşi kapitalizme karşı isyanının bastırılabilmesi ise gelinen noktada dünyanın birçok ülkesinde otoriter, faşist iktidarların tesisi ile mümkün kılınabilmektedir. Rusya’da, ABD’de, Macaristan’da, birçok yerde ve ülkemizde yaşanan budur. 30 yıldır uygulanan neoliberal kapitalizm, yani yağma ekonomisi halka ait tüm birikimlerin, doğal varlıkların yağmalanmasına, üretim altyapısının tahrip edilmesine, kamusal hizmetlerin sermayeye peşkeş çekilmesine neden olmuş, gelinen noktada halk yararına işleyen hiçbir kurum, kuruluş ve kural kalmamış, dolayısıyla tam da bu birikim rejiminin yarattığı kriz karşısında halk tamamen korunmasız bırakılmıştır. Başkanlık rejimi bu yüzden ortaya atılmıştır, haksız, hukuksuz bir biçimde baskıyla, bu yüzden uygulanmaya başlanmıştır.

İşçi sınıfının, halkın, çıkarını korumaya dönük siyaset yapan herkesin bu dönemdeki güncel görevi faşizme ve ekonomik krizin halk sınıfları üzerinde yıkıcı etkilerine karşı siyaset üretmek ve mücadele etmektir. Yerel yönetim seçimleri de bu güncel siyasi göreve bağlı olarak düşünülmeli, buna bağlı olarak tartışılmalıdır.

Değerli dostlar,

Bazı bildiğimiz gerçeklerin altını çizmek istiyorum. AKP’nin yerel yönetim anlayışı rantçılık ve piyasacılık üzerine kuruludur. Kentlerin parkları, ormanlar, afet toplanma alanları, meydanları talan edilmiş, talan edilmeye devam edilmektedir. Yandaş firmalar kasalarını enerji ihaleleriyle, inşaat projeleriyle hızla doldurdu. Yeşil alanlar ve kamuya ait koruma altındaki alanlar imara açıldı. Bu doğa talanı da sermayeye bir fırsat olarak sunuldu. Yaşadığımız mahallelerimiz kentsel dönüşüm adı altında sermayeye peşkeş çekilmektedir. Yönetenler beton sevdalısıdır. Millet bahçelerinin beton sevdasını gizlemek için ortaya atıldığı açıktır.

AKP’nin yerel yönetim biçimi ayrımcıdır. Kendisine oy verenlere daha iyi hizmet vadetmekte, oy vermeyenleri dışlamakta, tehdit etmektedir. Hepimizin vergileri ile oluşan bütçeyi, kendilerine y verenlere hizmet vadederek, oy vermeyenleri dışlayarak, tehdit ederek, sistematik bir ayrımcılık politikası ile kullanmaktadır. Yurttaşların hakları yok sayıldığı gibi, yine açık ayrımcılıkla lütuf gibi dağıtılan “sosyal yardım” kalemleri yoksul halkı iktidar partisine bağımlılaştırma aracı olarak kullanılmaktadır.

Yerel yönetimlerin... dinsel gericiğin örgütlenmesinin bir aracı haline getirilmesi, kent planlanmasının- düzenlenmesinin ve kentsel yaşamın piyasacılık rantçılıkla birlikte iktidarın gerici - kadın düşmanı politikalarını yansıtır örgütler hale geldiği de unutulmamalıdır.

İstanbul'un seçilmemiş, atanmış belediye başkanı Metroda önceliğimiz en fazla oy aldığımız yerler demıştır. Bu bir dil sürçmesi değildir, gerçektir. Cumhurbaşkanına istediği belediyeye istediği kadar kaynak ayırma keyfiliğine dair yasa tasarısı bunun teyididir. "Halk AKP dışında bir belediye başkanı seçerseniz hizmet alamazsınız" diyerek tehdit edilmektedir.

AKP'li belediyeler AKP il teşkilatları tarafından yönetilmektedir. Kadrolaşmanın, patronaj ilişkilerinin, gerici vakıf ve kurumlara para aktarma merkezleri haline gelmişlerdir.

Belediyeler kar odaklı kurumlar. Bu yalnızca belediyelerin kar etmesi anlamı taşımıyor. Kamuya, halka hizmet göreviyle var olması gereken belediyeler kendisi hizmet üreten olmaktan çıkmış, ihale yapan duruma gelmiştir. Bu ihalelerle ise kimlerin zengin edildiği ortadadır.

AKP'nin yerel yönetim anlayışı anti demokratiktir. Halkın yönetime en küçük bir katılımı dahi söz konusu değilken, belediye meclisleri rant paylaşma alanı haline gelmiştir. Geçtiğimiz dönem milyonlarca insanın oyuyla seçilmiş onlarca belediyeye hukuksuz bir biçimde kayyum atanmıştır. Bazı belediye başkanları görevden alınmıştır. İktidar kendi belediye başkanlarına bile baskıyla, zorla tehditle görevden el çektirmiştir. İstanbul, Ankara, Bursa, Balıkesir ve Ankara atanmış belediye başkanlarıyla yönetilmekte aynı zamanda el çektirilen başkanların suçlarının da üstü örtülmektedir.

Değerli dostlar

Açıktır ki geçtiğimiz dönem filli olarak hukuksuz bir biçimde süren rejimin, daha baskıcı, daha yağmacı ve talancı şekilde devam edeceği vadedilmektedir. Baskıyla, yalanla, para gücüyle, devlet olanaklarıyla ve seçim hileleriyle bile kazanamayacakları belediyeleri şimdiden kayyumla, mali baskıyla, görevden almalarla tehdit etmektedirler.

Dolayısıyla bugün AKP karşısında yalnızca "hizmet" vaadiyle başarı elde etme imkanı sınırlıdır. Faşizme ve baskı rejimine, krize karşı mücadeleyi esas almadan yürütülen çalışmaların sonuç vermesi mümkün değildir. 7 Haziran seçimlerinden bugüne gerçekleşen bütün seçimlerin baskıyla, manipülasyonla, hileyle kazanıldığı gün gibi ortadayken sıradan demokratik bir ülkede seçime gidiyoruz hissiyle hareket edilemez. Yerel seçimler aynı zamanda seçim hilelerine, Seçim sürecinde yaşanacak her tür baskı, saldırı ve hak gaspına karşı mücadelenin de esas alınması gereken bir süreçtir.

Bugün halk yararına bir yerel yönetim hayata geçirmek isteyen her partinin ve kişinin, yağmaya ve baskıya karşı halkla birlikte direnebilecek ve uygulanabilir, sürekliliği sağlanabilir bir programa sahip olması gerekmektedir. Bunu ortaya koyamayan hiçbir çabanın inandırıcı olması da, başarılı olması da mümkün değildir.

Biz bu programı kapsamı açısından halk yararına, işleyişi açısından demokratik yerel yönetim olarak adlandırıyoruz.

Halk yararına, halkçı bir yerel yönetim, sermayenin çıkarlarına göre düzenlenmiş bir belediyeciliğin reddi; demokratik yerel yönetim ise çeşitli sermaye gruplarının, egemenlerin belirlediği değil halkın doğrudan yönettiği, halkın örgütlülüğüne dayanan bir yerel yönetimdir. İktidarın haksız, hukuksuz müdahalelerine karşı halkla birlikte halk iradesini savunabilen bir anlayıştır. Kriz karşısında çeşitli sermayedarların veya sermaye gruplarının servet ve karlarını koruyacak ve arttıracak değil, halkın

krizin yıkıcı sonuçlarına karşı korunmasını hedefleyen bir yerel yönetim programıdır. Kısacası mevcut çürümüş kapitalist yağmacılık zihniyetini ve halkın siyasal süreçlere katılımını, özneleşmesini ve halk iradesini engelleyen her tür baskıyı/işleyişi reddeden bir programdır.

Yerel yönetimler sınırlı da olsa halkçı modellerin hayata geçirildiği bir alan olabilir. Daha önce gerek Kürt siyaseti, gerek CHP, gerekse de sosyalistler kazandıkları belediyelerde ne yazık ki neoliberalizmi reddeden alternatif politikalar üretememiş, neoliberal politikaları veya versiyonlarını uygulamayı tercih ederek toplumu bu anlamda “sağ” siyasete mahkum etmişlerdir. Tüm zorluklarına rağmen neoliberalizme karşı halkçı, dayanışmacı politikalar uygulansaydı; ilerici, halkçı, dayanışmacı fikirlerin topluma yayılmasına hizmet edilmiş olur ve sağ siyaset ülkeye bu kadar egemen olamazdı.

Çözüm halkçı-demokratik yerel yönetimde

Çözüm halk için, halk yararına programlar uygulayan, her konudaki kararın halk tarafından alındığı meclislere dayanan, kararların doğru biçimde hayata geçirilmesini sağlayabilen, engellemelere karşı direnebilen, varlığını ve politikalarını savunabilen bir yerel yönetim modelidir. Halkın hakları, insanca yaşam talepleri bir takım varsıl siyasetçilerin vaatlerine ve insafına bırakılarak hayata geçmeyeceği artık açık bir biçimde ortaya çıkmıştır. Halkın haklarını ve çıkarlarını ancak halkın kendisi savunur; sermayedarlar, inşaat ve rant zenginleri sadece sermayenin ve rantiyenin çıkarlarını savunur.

Halkın sokak temsilcileri, mahalle meclisleri ile yerel yönetimlerde söz, yetki, karar sahibi olacağı modeller ile halk yararına kararlar alınabilir ve iktidarın mali kısaca alma politikaları boşa çıkartılabilir. Halkçı politikaların yanında halkın yerel yönetimlerde söz ve karar sahibi olabileceği demokratik kanallarının oluşturulması siyasal baskılara karşı direnebilme imkanı da oluşur. Kadınların yerel yönetimlerin söz ve karar mekanizmalarında etkin yer alması hem cinsiyet eşitlikçi, özgürlükçü hem halkçı içerik hem de demokratik işleyişi açısından bir zorunluluktur. Elbette ki baskı ve yağma rejimine karşı direniş her alanda yürütülmelidir (sadece yerellere yüklenemez) ancak yerel yönetimler de bu mücadelenin bir alanıdır.

Halkevleri olarak, müdahale imkanımızın olduğu her yerde bu anlayışı yaygınlaştıracak, hayata geçirecek bir seçim taktiği izleyeceğiz. Halkçı demokratik bir yerel yönetim programını bulduğumuz her yerde tartışırız, bu fikrin egemen olmasına çalışacağız. Sol politik yaklaşım içermeyen, sosyalist bir içeriği olmayan manevraların artık ne inandırıcılığı ne de başarı şansı vardır.

Yerel yönetimler çalıştığımızı seçim sürecine girdiğimiz bir atmosferde gerçekleştiriyoruz. Bugün gerici, baskıcı bir rejimi, onun yerel yönetim anlayışını ve esaslarını tartışacağız. Aynı zamanda AKP dışında sol, sosyal demokrat, sosyalist belediyecilik örneklerine dair bir tartışma yürüteceğiz. Ama en önemlisi bu süreci mücadele süreci olarak nasıl değerlendirebileceğimizi konuşacağız. Ve kendi yerel yönetim anlayışımızın esaslarını ortaya koyacağız. Çalıştayımızın sonucunda çıkan temel anlayışı bulduğumuz her yerde yaygınlaştırmaya çalışacağız.

Nuri Günay
HALKEVLERİ
EŞ GENEL BAŞKANI

DEMOKRATİK YEREL YÖNETİM

Demokratik yerel yönetimlere dair genel bir çerçeve çizmeden önce sıkça kullanılan iki kavramı netleştirmekte fayda var. Birincisi “Yerel yönetim” kavramı; yerel yönetimlerden genel olarak halk oyu ile seçilip seçilmediğine bakılmaksızın belediyeler, valilik, kaymakamlık ve muhtarlıklar kastedilir; biz ise esas olarak halk oyu ile seçilmişleri yani belediyeleri, muhtarlıkları, sokak temsilcileri, mahalle ve kent meclislerini kastediyoruz. İkincisi ise “katılımcılık” kavramı; katılımcılık yöneten bir mekanizmaya halkın sınırlı söz söylemesine izin verilmesidir. Biz, katılımcılık yerine özne olmayı, söz, yetki, karar sahibi olmayı temel alan bir yaklaşımı benimsiyoruz. Katılım kavramını ise sadece söz, yetki karar sahibi olmanın tamamlayıcı unsuru anlamında kullanıyoruz.

“Demokratik” yerel yönetim tartışması yaparken, bugün mevcut belediyeceilikte öne sürülen kent konseylerine de bakmak gerekiyor. Aslında kent konseyleri katılıma alternatif olarak geliştirildiği iddia edilen bir projedir. 2005 yılından bu yana aslında belediye kanununda bulunmasına rağmen birçok il ve ilçe belediyesinde kurulmamıştır. Kurulan yerlerde ise genellikle işlevsiz kalmış, pek az yerde iyi niyetli çabalarla sınırlı işlev edinebilmişlerdir.

Önerimiz temel olarak; yerel yönetimlerde halkın iktidarını kurma hedefidir. Bunu başaracak olan ise bütün üretim, yönetim ve karar mekanizmalarında halkın doğrudan “söz, yetki ve karar” sahibi olduğu mahalle meclisleridir. Mahalle meclislerinin yaratılmasında kent konseyleri bir olanak olarak değerlendirilebilir; ancak tekrar vurgularsak, ancak demokratik bir perspektifle işlevlendirilirse bu mümkün olabilir.

Halkın doğrudan yönetime katılımına dair yaşadığımız topraklarda da önemli deneyimler var. Örneğin, Fatsa’da kurulan “mahalle komiteleri” bilgi ve deneyim birikimi olarak önümüzde durmaktadır.

Yeni modeller yaratabilmenin temelinde ise sokak temsilcilerinin oluşturduğu; mahalle ve kent/ilçe meclislerinin yaratılması bulunmaktadır. Halkın yönetime katılımı sokağındaki toplantılardan seçtiği ve her zaman geri çağırma hakkının bulunduğu sokak temsilcilerinden başlamalıdır. Sokak temsilcilerinden oluşan mahalle meclisleri ve mahalle meclislerinden seçilecek heyetlerden oluşan ilçe/kent meclisi halkın söz, yetki, karar mekanizmalarını oluşturmalıdır. Ve her seçilen temsilci kendisini seçenler tarafından geri çağırılabilir. Bu mekanizmalarda sokağın sorunları, mahallenin sorunları, kentin sorunları tartışılıp ortaklaştırılarak çözüm yolları da ortaklaşa geliştirildiğinde ve belediye bu kararları hayata geçirmekle yükümlü olduğunda gerçek bir demokratik işleyiş kurulmuş olacaktır. Muhtarlar ve belediye meclis üyeleri de kendi mahalle meclislerinin doğal üyeleridirler. Burada seçilmiş olmalarının yanı sıra başlıca nedenlerinden biri de mahalle-ilçe meclislerinde alınan kararların belediye meclisine sunulması ve karar altına alınmasındaki rolleridir.

Belediye seçimleri ve seçilenlerin beş yıllığına seçilmesi ve geri çağrılmalarının mümkün olmadığı duruma karşılık, sokak, mahalle temsilcileri üç ile altı aylığına seçilmeleri ve geri çağrılabilmeleri halkın katılımını dinamik hale getirecek, aldığı kararları uygulamaya geçirebildiğini gördüğünde de halkın toplantılara ve kararlara katılımının arttığı görülecektir.

Bu modelde, her sokakta yapılan toplantılarından seçilen 1 kişiyle mahalle meclisleri oluşturulur. Nüfus yoğunluğuna göre her mahalle meclisinden seçilen en az 5 kişiyle de ilçe meclisleri oluşturulur, toplantı imkanlarına göre kent meclisleri beşyüz kişiye kadar olabilir. Kendi içinde çeşitli çalışma grupları, birimleri oluşturarak çalışırlar. Sokak temsilcileri 3 ayda bir, mahalle ve ilçe meclis üyeleri ise 6 ayda bir seçilmeli ve bu temsilcilerin geri çağırılma hakkı bulunmalıdır.

Meclislerin kurulmasının ve gerçek anlamda hayata geçirilmesinin ardından kimi yerler açısından meclislerin katılımını sağlamak, genişletmek ve dinamizmini sağlamak konusunda sorunlar yaşanabilir. Buna dair ise en temel mesele kurulan meclislerin çalışan, karar alan ve aldığı kararın uygulanmasını sağlayabilen bir yapıya sahip olmasıdır. Sürekli olarak mahalle ve ilçenin sorunlarını tartışan, çözüm getiren ve üretilen çeşitli projelerle mahalle ve ilçeyi yaşanılabilir hale getirmek hem sürekliliğini hem dinamizmini sağlayacak adımlardan sadece birkaçı olacaktır. Bunun yanı sıra meclislerin oluşturabileceği özel çalışma gruplarının da bu sürece olumlu katkıları olacaktır.

Meclisler yalnızca yerel çözümler üretmekle kalmayıp kentin tamamına dair fikir üretebilmeli ve sorunlara halkçı bir çözüm sunabilmelidir. Trafikten altyapı sorunlarına, kültür sanattan kadın sorunlarına, gençlik çalışmalarından çocuklara ve parklara kadar geniş bir alana dair halkçı ve demokratik çözümler üzerine tartışmalar, toplantılar ve somut planlar oluşturmalı ve gerçekleştirilebilmelidir. Meslek örgütleri ve uzman kurum, kuruluş ve üniversitelerden oluşan bilimsel, teknik danışma kurulları oluşturulup halk meclisleriyle birlikte çalışması sağlanmalıdır.

Öncelikle şunu belirtmekte fayda var. Bugün açısından AKP'li olmayan her il ve ilçe belediyesi çeşitli hukuksuz operasyonların hedefinde ya da ekonomik tehdit altında olacağını tahmin etmek zor olmasa gerek. Halk örgütlenmelerine dayanan, halkın doğrudan söz, yetki, karar sahibi olduğu belediyenin başkanının veya belediye meclisinin görevden alınması kolay olamayacağı gibi, iktidarın politik amacını boşa çıkartacak, direnmeyi ve sahiplenmeyi sağlayacak yegane yoldur. Aynı şekilde doğrudan görevden alma ve kayyum şeklinde gerçekleşmese de çeşitli ekonomik baskılara karşı mahallelerden doğru halkın belediyesine sahip çıktığı örnekler yaratılabilir. Bütçesi verilmeyen parkın, yolun halk katılımıyla imece usulü ile yapılması ve hukuksuz operasyonlara karşı halkın birlik olması gibi.

Halkçı ve demokratik yerel yönetim çalışmalarının tamamı ilçede ve diğer ilçelerde bir model olarak kurgulanıp hayata geçirilebilmesi kritik bir öneme sahiptir. Burada ki önem sadece bir model oluşturulabilmesini değil yanı sıra mahallenin ve ilçenin kültürel olarak değişimini hedeflemesi gerekir. Yapılacak meclis çalışmaları, toplumun demokratikleştirilmesinin önemli birer zemini olmasıyla birlikte, yaygın halk eğitimleri ve etkinlikleriyle sosyal-kültürel-siyasal gelişiminin sağlanması için çalışmalarla desteklenmelidir. Toplumda var olan ve gerici iktidarlar tarafından sürekli olarak pompalanan gericilik, cinsiyetçilik, ırkçılık, türcülük gibi eğilimlerin kırılması, insan haklarına saygılı yeni bir bilincin oluşturulması için çaba sarf edilmesi gerekir. Demokratik kitle örgütleri ve diğer ilerici kurumlarla çalışmaların önemi burada ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak; en başta söylediğimizi tekrar etmekte fayda var. Katılımcılık olarak bize sunulana karşı oluşturulacak model “meclis tipi örgütlenme”; üretim, yönetim ve karar mekanizmalarına doğrudan halkın etkin olduğu “söz, yetki ve karar” sahibi olduğu mahalle meclisleridir. Yeni Fatsa’lar yaratmanın ve adları “belediye başkanlığı” olan binaların adının “belediye” olarak değiştirmenin, kolektif yönetimin ürünü olarak yerel yönetimleri gündeme almak artık bir zorunluluktur. Halkın sömürünün ve faşizmin karanlığından çıkışı için halkın öz inisiyatiflerini geliştirmenin zorunluluğu açıktır, çünkü başka yol yok.

ÜRETİCİ BELEDİYECİLİK

Üretici belediyecilik ülkemizde de savunulmuş, hayata geçirilmiştir. Ancak neoliberal uygulamalar ve özelleştirmeler üretici belediyeciliğin reddi olarak yaşanmıştır.

Neoliberalizmin başlıca iddiaları şunlardı: (1) İşçiler fazla ücret talep ediyorlar-alıyorlar, sendikalı olmaları pazarlık güçlerini arttırıyor. (2) Kamu pahalı ve kalitesiz hizmet üretiyor, özel daha rasyonel-akılcı ve başarılı, daha kaliteli ve daha ucuz. (3) Kaynak-para sorunu ancak piyasaya açılarak ve temel hizmetlerden kar elde edilerek çözülebilir, belediyeler şirket gibi yönetilmelidir. (4) Belediyelerce üretilen hizmetler piyasa şartlarına göre fiyatlandırılmalıdır ve kamunun özel karşısında rekabeti bozucu rolüne son verilmelidir.

Bugünkü belediyeciliğe bu temel piyasacı ilkeler uygulanarak varıldı. Sonuç, öne sürülen her iddianın yanlışlanması olsa da esas sonuç sermaye büyük karlar elde ettiği bir yatırım alanına kavuştu, halk ise niteliksiz, pahalı, garınsani, sağlıksız, adaletsiz bir kente mahkum edildi.

Kentler sermayeye (hem yurt içi hem de uluslararası sermaye) çeşitli projelerle kar ve rant alanı olarak açılır. Aynı zamanda bir kentin sadece kendini ranta açması da yetmiyor, bir yandan metalaşan kentler bir yandan da hem yurt içi hem de uluslararası/ yabancı sermayenin dikkatini çekebilmek ve kente yatırım yapmasını sağlayabilmek için amansız bir rekabetin içine girer.

Dünya kentleri, mega kentler, büyükşehir olabilme çabası, birtakım “dönüşüm”ler... Bu kavramlara baktığımızda sanki olumlu bir anlam yüklü gibi görünse de, aslında bu biçimde söylemlerle masum gibi görünen projeler kenti emekçiler açısından yaşanmaz hale getirmiştir. Bugün Tayyip Erdoğan’ın “İstanbul’a ihanet ettik” sözü de, kentlinin “yuvarlanacağı” millet bahçeleri, bedava çay-kek bulabileceği millet kiraathaneleri vaatleri de, “cami merkezli yaşam inşa etme” derdi de yaşanmaz hale getirdikleri kentleri yaşanılabilir hale getirmeye çalışacağına dair algı yaratma çabasındandır. Erdoğan’ın 25 yıldır bizzat yönettiği İstanbul, yaşanmaz hale gelmiştir.

Belediyeler mal ve hizmet üretiminden, özel şirketlere ihale ederek büyük oranda çekilmişlerdir. Sınırlı da olsa üretmeye devam ettikleri hizmetler de özel sektörden daha pahalıya kentlilere satılmaktadır. Toplu taşıma bunun en önemli örneğini oluşturmaktadır: özel otobüslerle belediye otobüsleri aynı fiyata taşıma yaparken, metrolar daha ucuza mal ettikleri toplu taşımayı da pahalı satmaktadır. Çöp toplama, kirli su uzaklaştırma bedeli parasız iken paralı hale getirilmiştir. Kentliden kaldırım, asfalt parası alınması da, sokağa park edilen arabalardan para alınması da, şebeke sularının planlı bir süreç sonucunda içilemez hale getirilmesi de yine bu dönemin uygulamalarıdır.

Devasa boyutlara ulaşmış birer tüketim canavarına dönüştürülmüş kentin pompalanmış/yaratılmış ihtiyaçları bahane gösterilerek kırların, suların, ormanların, tarım arazilerinin yağmalanması gündeme gelmektedir. Neoliberalizmin kentleri yaşanmaz hale geldiği gibi çevresindeki kırsal yapıları da tehdit etmektedir. İktiğimiz suyun şişelenmesi, derelerin yağmalanması, binlerce yıllık zeytin ağaçlarının kentlerin enerji ihtiyacını karşılayacak termik santraller için kesilmesi, yaylaların betonlaşması, yerli-yabancı sermayenin kırsallara yayılması ve kırsaldaki meraların yok edilerek turizme yatırım yapan sermayedarlara peşkeş çekilmesi, her yere dikilen ve doğal ortamla uyumsuz projeler...daha fazlasını saymak mümkündür.

Kaynak diye neoliberalizmin gösterdiği iki şey var, halka hizmetleri parayla satmak yani halkın cebinden para çekmek ve daha önceki süreçte kalkınmacı-sosyal devletin biriktirdiği kamusal malların satışından elde edilen kaynaklar. Gösterişli yatırımlar, büyük harcamalar başarı imiş gibi sunulurken gerçekte halkın yarım yüzyıllık geleceği ipotek altına alınmaktadır, yani yaratılan kaynak yoktur, yağmalanan gelecek vardır. Belediyelerin 12 milyar TL gibi devasa boyutlara ulaşan borçları buna örnektir.

Piyasacı yağma mantığı tarihsel ve kültürel varlıkları da amansızca tahrip etti. Müze olması gereken yapılar tahrip edilerek otellere dönüştürülürken, birçoğu da (tarihi mahalle çeşmeleri gibi) "verimli" bulunmadığı için yok edildi. Belediyeler, kentler artık kentlinin değil sermayenin hizmetindedir. Ancak bu sermaye en yağmacı olanındandır. Siyaset tarafından kayırılmış, çoğunlukla şaibeli ihale ve kontrolsüz taahhüt süreçleri ile adeta mafyatik bir sermaye birikimi modeli hayata geçmektedir. İstanbul'daki İSPARK'ın zarar etmesi yağmacılığın belediyeçilik kılıfında nasıl hayata geçtiğinin örneklerinden sadece biridir. Daha önce yaşanan AkBil yolsuzluğu başka bir devasa mafyatik yöntemdir.

Kısacası kentte yaşayan emekçi halk, eğitim, sağlık, barınma gibi en temel haklarından yoksun bırakılmış ve hakkı olan kamu hizmetlerinden ancak bir müşteri olarak yararlanabilir duruma gelmiştir.

Bu süreçte sol, sosyal demokrat belediyeler de modele uyum göstermişlerdir. Kimi özel örnekleri dışında tutarsak ciddi herhangi bir itiraz, neoliberalizmi red eden alternatif bir program hayata geçirilmemiştir. CHP'nin Dikili belediyesinin belli bir su tüketimini parasız yapması ve başkanın yargılanması, bu dönem de Ovacık belediyesinin üretici belediye örneği ile öne çıkması gibi sınırlı örnekler var.

Sol, sosyal demokrat belediyeler de kaynak-para kıtlığı, projecilik, marka kent gibi tuzaklara düşmüşlerdir. Alternatif önermelere ise küçümsenerek bakıldı, ya ölçek sorunu ya akılcı olmama itirazları dile getirildi, oysa ne böyle geldi ne de böyle gidecek, bu ülkenin tarihinde örnek alınabilecek halkçı, üretici, demokratik yerel yönetim örnekleri var, yeter ki unutturulmasına izin verilmesin.

Farklı coğrafyalardan, gittikçe kentleşen mekânlara gelen nüfusun bu kentsel alanlardaki yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan mahalli müşterek ihtiyaçların niteliğinin ve çeşitliliğinin artırılması noktasında gerçekleştirilen arayışa dayandığı ileri sürülmekte.

Bu çerçevede ilk toplumcu belediye örneği, 1855 yılında belediye hizmetlerinin kamulaştırıldığı Glasgow kentidir. Glasgow'da başlangıçta su hizmeti belediye tarafından üstlenilmiş, ardından gaz (1869), ulaşım (1872) ve elektrik (1890)

gereksinimi de kar amacı güdülmeksizin belde halkına sunulmuştur. Özellikle sanayileşme sonrasında emek sınıfının hizmet beklentilerinin artması ile ortaya çıktığı ileri sürülen toplumcu belediyeçilik, nihayetinde kentleşme ile beraber ortaya çıkan sorunları çözmek amacıyla meşruiyet kazanmıştır. Toplumcu belediyeçiliğin ortaya çıkması ve ivme kazanmasında Paris Komünü, İngiltere Belediye Sosyalizmi ve 1968 öğrenci hareketi ile kapitalizme karşı geliştirilen kentsel ve toplumsal hareketler de önemli rol oynamıştır toplumcu belediyeçiliği tetikleyen temel unsurların çeşitlilik gösterdiğini, zamanla sanayileşme, kentleşme ve devletin dönüşümünde yaşanan değişikliklerle beraber bu kavramın anlam kazanmaya başladığını, hatta birbirine zıt ideolojiler tarafından geliştirilerek yerel seçimlerde önemli bir politika olarak kullanıldığını da söylemek doğru olacaktır.

Türkiye’de ise 1973 seçimleri sonrasında CHP’li İstanbul, Ankara, İzmit belediyelerince, vatandaşların sosyal ihtiyaçlarının giderilmesi uygulamalarına önem verilmiştir. Bu çerçevede üretici anlamda belediyelerin aktif rol almaya başladığı, vatandaşların temel gereksinimleri olan ekmek ve sebze-meyve gibi metaların daha kaliteli ve ucuz bir şekilde teminine yönelik çalışmalara giriştiği görülmektedir.

Bu dönemde üretici belediyeçilik şu başlıklar altında ele alınıyordu:

- Üretici belediyeçilik, öncelikle kentsel alan için elzem bir nitelik taşıyan temel kentsel altyapı ve hizmetlerin bizzat belediyelerce üretilmesidir. Bu asli fonksiyon dışında üretici belediyeçiliğin bir diğer önemli fonksiyonu ise, az sayıdaki sermayedarın toplumun büyük kesimi aleyhine oluşturduğu rantı kırabilmek için piyasa mallarının üretimidir. Kent arsaları ile konut alanlarında oluşan değer artışlarının topluma kazandırılması için belediyenin bu alana üretici olarak girmesi de üretici belediyeçiliğin başka bir fonksiyonudur.
- Üretici belediyeçilik, belediyenin var olan kaynaklarını verimli kullanmaktan da öte bizzat kaynak yaratan, üreten ve üretime yön veren; istihdam olanakları yaratılmasına katkı sağlayan; kooperatifçiliği destekleyen, kooperatif kuran bir fonksiyon üstlenmesi olarak da tanımlanmaktadır. Bu çerçevede üretici belediyeçiliğin en temel özelliğinin bizzat kaynak yaratma olduğunu söylemek de mümkündür. Kaynak yaratan belediye bu girişimiyle beraber üretim anlamında bir fonksiyon da üstlenmiş olacak, böylece üretime yön vererek istihdam olanakları da yaratacaktır. Yaratılan kaynakların kooperatif mantığı ile sevk ve idare edilmesi de belediyece yaratılan, zamanla üretilen ve üretime yön veren politikaların sistemli bir şekilde idamesini sağlayacaktır. Belediyelerin uygulaması halinde pozitif ve sosyal mahiyette bir netice doğuracağı şüphesiz bu politikalar, aynı zamanda yerel düzeyde kolayca görülebilen ve çözüm üretilebilen, küreselleşmenin tesirini azaltarak yoksulluğa karşı çalışmalar yürütmede de önem taşımaktadır.

Toplu konut üretimi, halk pazarları, ekmek fabrikaları gibi uygulamalarla piyasa tarafından da üretilen zorunlu gereksinimler vatandaşların yararını, başka bir deyişle toplumsal yararı sağlarken piyasada kaybeden müteşebbisleri bu politikalar aleyhine örgütlemiştir. Neticede ise kaybeden ve rantsal bölüşümden aldığı payı azalanların işbirliği neticesinde bu politikaları geliştiren belediye başkanları girdikleri önseçimleri kaybetmişlerdir Buna bağlı olarak da İzmit Belediye Başkanı Erol Köse ve İstanbul ve Ankara Belediye başkanları CHP tarafından 1977’de tekrar aday gösterilmemiştir. Görüleceği üzere üretici belediyeçiliğe karşı piyasa güçleri tarafından geliştirilen savunma mekanizmaları sonucunda bu politikaları ön plana çıkaran yöneticilerin süreç dışına çıkarılmasına da rastlanılmaktadır.

Özellikle belediyelerin, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunabilmesi önemli bir esneklik olup, belediyelerin bulunduğu yerin sosyo-ekonomik durumuna göre toplum yararını gözeterek şekilde üretim politikaları belirleyerek tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi, meslek edindirme kurslarının açılması doğanın ve tarım alanları ile su ve havzaların korunması, gibi çok çeşitli politikaların geliştirilmesi ve bunları kararlılıkla uygulaması gerekmektedir. **Vedat Dalokay ve Erol Köse'nin gecekondularında doğrudan belediye olanaklarıyla ürettiği yollar, Ankara, Kartal ve İstanbul'da kurulan ekmek fabrikaları, Dalokay'ın Batıkent projesi de buna örnek verilebilir.**

Mahalle Kurulları-Temsilcileri: CHP'li başkanlar, belediye meclisindeki ve de partilerinin yerel örgütlerindeki yerel sermaye hakimiyetini aşmakta zorluk çektiklerinde halk kurullarını gündeme getirmişlerdi. Yani halk için ama halkla birlikte olmayınca olmadığını gördüler. Halkın söz, yetki, karar sahibi olduğu mekanizmaların yaratılması (mahalle meclisleri ve halk meclisleri) halkçı bir yerel yönetimin temel şartı olduğunu gördüler. Bugün de halk için belediyeciliğin halkla birlikte ilkesi olmadan olamayacağı bilinmelidir.

Belediyeler üretici belediyecilik için asgari olarak;

- Kamu mal ve hizmetlerini doğrudan üretmelidir (su, elektrik, yol, kanalizasyon, vb)
- Kentte oluşan tekelci ve kurumsal rantları kırıncı üretim yapılmalıdır. (Ekmek fabrikaları örneği gibi)
- Kentin gelişmesinden doğan rantları topluma aktarıcı üretimde bulunmalıdır. (konut üretimi, toplu ulaşım vb)
- Aracıların gücünün kırılarak üretici ve tüketicinin aracısız olarak karşı karşıya getirilmesi, üreticinin güçlendirilmesi.

Üretici bir belediyecilik için çerçevemiz ne olabilir? Örnekleri nelerdir?

- **Yeniden belediyeleştirme;** Piyasalaştırılan hizmetler belediyelere geri alınmalıdır.
- **Toplumsal eşitlik;** Her kentli kentin sahibi ve öznesidir; kentli eşit biçimde kentsel hizmetlerden yararlanma hakkına sahiptir.
- **Dayanışma;** Belediye kentte her düzeyde dayanışmaya öncülük etmelidir.
- **Demokratik yönetim;** Belediye karar organlarının seçim ve çalışma sisteminin demokratikleştirilmesi; halkın söz, yetki, karar sahibi olabileceği meclis yapılarının oluşturulması; halkın örgütlenmesine öncülük edilmesi; örgütlü toplum kesimlerinin karar ve yönetim sürecine katılması; Belediyenin sorumluluğunda planlama-karar alma- uygulama sürecinde yurttaş-üniversite-meslek kuruluşu-demokratik örgüt ve belediye çalışanlarının katılımı; siyasi-mali çıkarıcılığın ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.
- **Üretici ve paylaşımcı belediyecilik;** Belediye, kaynak yaratan, üreten ve üretime yön veren; istihdam olanakları yaratılmasına katkı sağlayan; kooperatifçiliği destekleyen, kooperatif kuran bir fonksiyon üstlenmelidir.
- **Ortak yaşam kültürü ve kentlilik bilinci;** Belediye, piyasa ve piyasa araçlarının bir araya getirerek yalnızlaştırdığı, kendine ve kentine yabancılaştırdığı tüketici birey yerine kamusal alan ve etkinliklerde bir araya gelen üretici, dayanışmacı ve paylaşımcı yurttaşın yaratılması; kentine sahip çıkan, talep eden, sorgulayan, hak arayan

yurttası destekleyen ve kentlilik bilincinin oluşması için olanak yaratan bir fonksiyon üstlenmelidir.

• **Doğal ve tarihi çevrenin korunması;** Çevre, doğal yaşam ve tarihsel-kültürel mirasın ve varlıkların metalaşmadan kurtarılarak toplumsal miras olarak geleceğe bırakılmasını sağlamalıdır.

• **Toplumsal cinsiyet eşitliği;** Belediye, kadınların yaşadığı sorunlara duyarlı olmalı; kamu erkini kadın sorunlarını çözmek için kullanan ve toplumsal cinsiyet eşitliği için bilinç oluşturmalıdır. Kadınların yaşadığı sorunların çözülebilmesi için, kadınlara politikaya katılım kanallarının açık olması, kendi sorunlarına birlikte çözüm üretebilecekleri mekanizmaları olması gerekir.

KADINLAR VE KENT POLİTİKALARI

Kadınlar ve erkekler kenti ve mahalleyi aynı biçimde kullanmaz, aynı biçimde ilişki kurmaz. Kadınların yaşamını sürdürürken ki ihtiyaçları da olanakları da çoğu zaman farklıdır. Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik kaçınılmaz olarak kent hayatına da yansır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini gören ve bunlarla mücadele etmeyi, eşitliği sağlamayı güvence altına almayı hedefleyen bir kent ve yerel yönetim politikası istiyoruz.

Yerel yönetimlerin;

- kadınların toplumsal yaşamın her alanında, kentin planlanmasında, hem özel alanla bağlantılı mekanların, hem de kamusal mekânların düzenlenmesinde söz ve karar sahibi olması,
 - kent ve kadın sorunları ve sorumlulukları konusunda toplumsal cinsiyet bilincine dayalı çalışmalar yapması,
 - kadın bakış açısıyla politikalar ve kurumlar oluşturması,
 - kentsel yaşama katılma ve kentlilik kimliğinin geliştirmesi,
 - kadınlara karşı yapılan her türlü ayırımcılığa ve erkek şiddetine karşı önlemler alması
 - kadınların sorunlarından, gereksinimlerinden ve beklentilerinden yola çıkarak çözüm önerileri ve somut programlar üretmesi, önerileri ve programları gerçekleştirilmesi
- ...gibi çok yönlü ve geniş kapsamlı hedefleri ve bunların gerçekleştirilmesine yönelik işlevleri bulunmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimler, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerinde, her yaşta tüm kadınların etkin olarak katılımını sağlayacak stratejiler geliştirmeli ve uygulamalıdır.

Yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyetçi iş bölümü ile mücadele için yapılabilecekler

- Bu çerçeveden baktığımızda öncelikle toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve cinsiyetçi iş bölümünün ne olduğunun farkına varılmasına yönelik öncelikli olarak yerel yönetim çalışanlarıyla ve yerelde yaşayan kadınlarla çalışmalar yapılması
- Kadınlara dayatılan çocuk-yaşlı bakımı gibi cinsiyetçi iş bölümünden doğan işlerinin toplumsallaştırılması.
- Kadınların evde harcayacağı emeği azaltmaya ve bu emeği toplumsallaştırmaya dönük olarak her mahallede ortak çamaşırhanelerin, yemek salonlarının, kreş ve çocuk merkezlerinin açılması
- Kadın sağlığını, cinsel sağlığı temel alan ve ücretsiz, nitelikli hizmet veren merkezlerin yerel yönetimler düzleminde de kurulması
- Kadınlara ev eksenli çalışmanın dışında seçeneklerin oluşturabilmeleri için

mesleki kursların, meslek içi eğitim kurslarının açılması

- Kadınların sosyalleşebilecekleri, kendi potansiyellerini gerçekleştirebilecekleri, kültürel ve sanatsal olanaklardan yararlanabilecekleri mekân ve hizmetlerin üretilmesi
- Yapılacak bu çalışmaların “kadınlara yönelik hizmet”ten ziyade kadınların hayatlarının dönüşümünü ve kadınların güçlenmesini temel alan bir bakış açısıyla gerçekleşmesini sağlamak için kadın dernekleri ve kadın örgütleriyle ortak zeminler kurulması toplumsal cinsiyet eşitsizliği karşısında daha doğru yaklaşımlar üretilmesini sağlar.

Yerel yönetimleri özel ve kamusal alanda erkek şiddeti ile mücadelede kadını güçlendirecek biçimde şekillendirmek için yapılabilecekler:

- Kadınların sokakta her gün ve her saatte var olabilmesi için taciz, tecavüz, cinsel saldırı ve şiddetle ilgili önleyici ve bilinçlendirici çalışmaların yapılması
- Kadın sığınaklarının İstanbul Sözleşmesi’ne uygun sayıda ve nitelikte açılması ve geliştirilmesi; yerel yönetimlerin İstanbul Sözleşmesi’nden doğan diğer tüm yükümlülüklerini yerine getirmesi
- Şiddete karşı 24 saat destek veren danışma hattı açılması
- Şiddete karşı mücadelede sokakların yeterli biçimde aydınlatılması, ulaşım sefer sayılarını attırarak, duraklar arası mesafeyi azaltarak, çalışanları eğiterek, geç saatlerde de sefer koyarak vb... güvenli hale getirilmesi gibi planlamalar yapılması
- Erkek şiddetine karşı dayanışma ve danışma merkezlerinin kurulması, kadınlara psikolojik destek ve hukuki destek verilmesi
- En küçük yerel idari birimden başlayarak kadınların dayanışmasını ve örgütlenmesini güçlendirecek mekanizmaların kurulması erkek şiddeti karşısında kadınları güçlendirecek yerel politikalarıdır.

Kent planlaması/kent politikaları:

- Erkek egemenliği altındaki kamusal mekânların kadın özgürlükçü bir anlayışla düzenlenmesi. Kentlerde toplumsal hayat deneyimi ve gündelik hayat pratikleri bakımından “kadını denetlemeye” ve baskılamaya odaklı anlayıştan vazgeçilmesi. Sokakların, meydanların fiili saldırıları engellemek bakımından güvenli hale getirilmesine ek olarak, kadını kısıtlayıcı ve dışlayıcı tüm pratiklerden uzaklaştırılması. (Örneğin kadınların giremediği kahveler, sokaklara taşan toplu namaz kılma ritüelleri, vb..)
- Bütçedeki bütün kalemlerin kadınlar açısından gözden geçirilmesi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yapılması.
- Yeterli sayıda ve nitelikli ücretsiz kreş, etüt merkezleri ve çocuk merkezi açılması
- Kadınların evde harcayacakları emeği azaltmaya dönük olarak her mahallede yemek salonlarının ve çamaşırhanelerin açılması
- Her mahalle için temel sağlık/ kadın sağlığı hizmetlerinin ulaşılabilir olması
- Kent içi ulaşımın kadınlar için güvenli hale getirilmesi
- Yerel yönetimlerde eşitlik birimlerinin oluşturulması
- Kadın örgüt, dernek ve kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde hareket edilmesi
- Kent planlaması ve organizasyonu, kent içi ulaşım ve konut politikaları

belirlenirken kadınların ihtiyaçlarının göz önüne alınması

- Caddelerin, kaldırımların, parkların, sosyal merkezlerin kadınların (özel olarak da engelli, çocuklu kadınların) kullanımına uygun düzenlenmesi, kentin kültürel, sosyal olanaklarından eşit biçimde yararlanabilecekleri kent tasarımları/ politikalarının oluşturulması, tüm fiziksel mekânların kadınlar ve kız çocukları açısından rahat, güvenli ve eşit kullanımının garanti altına alınması
- Sosyal konut planlamasının yapılması ve yalnız çocuklu kadınlara, boşanma sürecindeki kadınlara öncelik tanınması. Yalnız yaşayan kadınlara, öğrenci kadınlara barınma desteği sağlanması kent politikaları üretirken mutlaka planlanmalıdır.

Kamusal Kentsel Hizmetler:

- Yaşlıların, çocuklu kadınların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıracak özel ulaşım hizmeti sağlanması
 - Ekonomik şiddeti ve emek sömürsünü ortadan kaldırmayı hedefleyen, kadınların aileye/erkeğe bağımlılığını ortadan kaldıracak ekonomik gelir getirici mesleklerde ve iş alanlarında bulunmalarını kolaylaştıracak mesleki eğitim ve beceri kurslarının verilmesi
 - Üretim ve pazarlama kooperatifi kurabilmeleri için yönlendirme, danışmanlık, eğitim, mali ve bürokratik destek hizmetleri verilmesi
 - Her mahalle için temel sağlık hizmetlerinin erişilebilir kılınması
 - Kadınlar için yetişkin eğitimi, eğitimlerine devam etmesini destekleyecek birimlerin oluşturulması.
 - Kadınlara yönelik cinsel sağlık hizmetinin parasız olarak ayrıca kurulmuş birimlerce verilmesi
 - Kadınlara iş arama sürecinde kolaylık sağlayacak rehberlik ve danışmanlık hizmetleri (iş rehberliği), vb. gibi.
 - Her yaştaki kadınlar için dil ve teknik beceri kurslarının açılması
 - Çocuk, anne, yaşlı ve bağımlı bakımları ile ücretsiz aşılarda ve ücretsiz muayenelerin mahalle odaklı olarak verilmesi. Donanımlı sağlık ocakları, gezici sağlık ekipleri ile yaşlı ve bağımlılar için bakım ve barınma merkezleri gibi uygulamaların bulunması
 - Kamusal hizmet üretimi ve sunumunda kadınların anadilinde bu hizmetlerden yararlanmasının sağlanması
 - Yerel yönetim hizmetlerinde ve kent düzenlenmesinde göçmen kadınların ihtiyaçlarının dikkate alınması, bu konuda özel birimlerin oluşturulması
 - Yerel idarelerin kadınların temiz sağlıklı gıdaya erişimi için olanaklar üretmesi kentteki kamusal hakların/hizmetlerin düzenlenmesinde öncelikli olmalıdır.
- Kentleri kadınların eşit yaşam haklarına göre yeniden kurmak iddiasıyla yerel yönetim çalışmaları yapmak, eşit ve özgür bir toplumun nüvelerini bugünden yaratmak anlamına da gelecektir.

KADINLAR İÇİN EŞİTLİKÇİ VE DEMOKRATİK BİR YEREL YÖNETİM İSTİYORUZ. PEKİ NASIL?

Kadınların yerel yönetimlerde eşit, demokratik bir biçimde yer alması dendiğinde çoğunlukla ilk akla gelen eşit temsil kavramı, yani sayısal olarak eşit biçimde temsil edilme oluyor. Kadınlar açısından her tür siyasal düzlemde nicel olarak eşit temsil edilmek çok önemli. Bunun sağlanması için kadın hareketi uzun yıllardır çaba gösteriyor. Yakın döneme baktığımızda kadınların yerel yönetimlere katılımının ne yeterince arttığını ne de kentsel politikaların kadınların dahil olabileceği bir anlayışla üretildiğini söyleyebiliriz. Kadın Koalisyonu'nun verilerine göre; 2014'te AKP'nin 18 kadın adayından 7'si, CHP'nin 53 kadın adayından 7'si, Milliyetçi Hareket Partisi'nin 37 kadın adayından 1'i, BDP'nin resmi 31 kadın adayından 24'ü ve 137 eşbaşkan adayından 70'i toplam 109 seçim bölgesinde belediye başkanı oldular.

Bu nedenle kadınların yerel yönetimlerde eşit, demokratik bir biçimde yer almasını değerlendirirken ve kendimiz yerel politikalar üretirken kadın hareketinin yarattığı üç tarihsel ölçüyle program oluşturmamız; eşit temsil hakkı, feminist siyasete açıklık ve özerklik hakkını tanıma.

Eşitlikçi ve demokratik bir yerel yönetim için

Kadınların eşit temsil hakkını korumak gerekir. Bunun için kadın kotası, eş başkanlık gibi önlemler alınmalıdır. Ancak bunların yanında kadınların mevcut toplumda eşit temsil hakkını fiilen kullanmasının önündeki engeller (kadın işsizliği, kadın yoksulluğu, kadın eğitimsizliği, şiddet ve tüm toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri) pozitif ayrımcılık ilkesiyle telafi edilmelidir. Ne salt pozitif ayrımcılık ilkesi ne de bu ilkenin işletilmesiyle sağlanabilecek temsil eşitliği yerel yönetimlerin kadınlar açısından yeterli demokratik bir işleyişe sahip olduğu anlamına gelir. Eşit temsil hakkını kullanarak seçen/seçilen kadınların buldukları organlarda feminist siyaset yapabilmesinin de garanti altına alınması gerekir.

Yerel yönetimlerin **feminist siyasete açık** olup olmadığının önemli bir ölçütü, kadınların maruz kaldığı toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin kökenindeki nedenlere dokunan bir sosyal politika/sosyal hizmetler yapısına/anlayışına sahip olup olmadığıdır. Bunun yanında kent mekânının planlanmasının, bütçe yapısı ve bütçeleme biçiminin, istihdam biçimi ve yapısının, sağlık, eğitim, şiddetle ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele mekanizmalarının ve sığınaklar gibi birimlerin, kültür, sanat, spor etkinliklerinin... kadınların maruz kaldığı somut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini dikkate alarak düzenlenmesi tüm kamu kurumlarının olduğu gibi belediyelerin de görevi olmalıdır. Feminist siyasete açık olmak kadınların özerk örgütlerinin müdahalesine de açık olmak anlamına gelir.

Doğrudan siyaset yapma, **öznellik ve özerklik hakkı** derken yalnızca kamusal alana ilişkin bir siyaset yapmaktan bahsetmiyoruz. Bu ölçüt; özel alanın politikliği, özel alanı da siyasetin ve özerk müdahalenin bir parçası haline getirebilme hakkının gerçekleştirilebilmesine bağlıdır. Kadınların doğrudan siyaset yapma hakkını kullanarak

kurduğu özerk kadın örgütlenmelerinin yerel yönetimlere müdahale edebilmesi için gerekli kanalların oluşturulması önemlidir. Kadınlar bu özerk kadın örgütlenmeleri sayesinde kendi gerçek ihtiyaçlarının ne olduğunu ve bu ihtiyaçların hangi yöntemlerle sağlanmasını istediklerini doğrudan saptayıp karar haline getirebilir, bunları doğrudan denetleyebilirler. Kamusal araçlardan aldıkları güçle özel alandaki eşitsizliklere de müdahale etmeleri kolaylaşır.

Bu politikalarla yani kadınların eşit temsil hakkına dair önlemler alan, feminist siyasete açık olan ve kadınların doğrudan kendi özerk yapılarıyla katılımını tanıyan bir yerel yönetim anlayışıyla kadınlar için demokratik belediyelere dair daha somut adımlar atmamız mümkündür.

Belediye Meclisleri'nde kadın temsili nasıl olmalıdır?

Belediye meclislerinde kadınlar ve erkekler eşit sayıda temsil edilmelidir. Belediye meclisi ile kadın meclisinin ilişkisi özerk olmalıdır. Kadınlar kendi meclislerinde aldıkları kararları belediye meclisine sunar. Belediye meclisi kadınların aldıkları kararların uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. Mahalle meclislerinden belediye meclislerine gönderilen temsilciler de eşit temsil edilmelidir. Eğer 4 temsilci gidiyorsa 2 kadın 2 erkek temsilci seçilmelidir.

Yerel kadın meclisleri kuralım

Mahalle meclislerinin yanı sıra küçük nüfuslu yerlerde ilçe, büyük nüfuslu yerlerde mahalle kadın meclisleri kurulmalıdır. Bu meclisler o ilçede yaşayan kadınların talepleri hakkında kararları almalıdır ve uygulanmasının bizzat takipçisi olmalıdır. Kadın meclisleri kendi bütçe planlamasını yapmalı ve belediye meclisine sunmalıdır. Belediye meclisinde onaylanan bütçenin denetiminde de kadın meclisleri aktif rol almalıdır. Bütçe planlaması; kadınlara dönük eğitim faaliyetlerini, çocuk bakım evlerini, kursları, sığınma evlerini, aşevlerini, kadın üretim kooperatiflerini, kadın dayanışma evlerini/kadın merkezlerini, ana -çocuk sağlık birimlerini vb. içermelidir. Kadın meclisi kadınların toplumsal cinsiyet konusunda bilinçlenmelerini, ilçede toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için yapılacak çalışmaları, ev içi emeğin ve bakım emeğinin kolektifleşmesini sağlamak üzere çalışmalar düzenleyebilir. Çocuk bakım evlerinin, kadın merkezlerinin ve sığınma evlerinin feminist bir bakış açısıyla inşa edilmesini ve işlemlerini sağlayabilir.

...

Kadınların yerel yönetimlerde demokratik ve eşit bir şekilde var olması; ataerkinin ve iktidar gücüyle kadın düşmanlığının yukardan aşağı güçlendirildiği bu dönemde, kadınların eşit yaşam hakkı için de önemlidir. Hakkımız olanı almak için hem yaşadığımız kentlerde hem evlerde, hem işte, hem de ülke genelinde mücadeleye devam.

HALKÇI-DEMOKRATİK BELEDİYECİLİKTE KOOPERATİFLEŞMENİN YERİ

Halkçı-demokratik belediyeçilik anlayışı çerçevesinde kooperatif örgütlenmesinin gerekliliği yaşadığımız krizin etkisiyle daha çok konuşulur hale geldi. Özellikle kriz koşullarında başta beslenme ve gıda alanı olmak üzere üretim ve tüketim kooperatifleri, yapı kooperatifleri yaygın bir biçimde gündeme gelmektedir. Bu genel anlayış yerel yönetimlerce benimsendiği oranda toplumdaki beklenti karşılığını bulacaktır. Bunca yoksullaşmanın yaşandığı günümüzde kooperatifler neoliberal politikaları etkisizleştiren bir işlev görebilir.

Kooperatifçilik, halk yararına en önemli organizasyonlardan bir tanesi iken neoliberal anlayış tarafından piyasacılığın önünde engel olarak görülüp tasfiye edilmiştir. Neoliberalizme eleştirel yaklaşan muhalefet partilerin de yakın geçmişine ve bugününe baktığımızda kooperatifleşmeye gereğince önem vermediklerini görmekteyiz. 31 Mart 2019'daki yerel yönetim seçimleri vesilesiyle halkçı-demokratik belediyede kooperatifin yeri ne olmalıdır, sorusu önem kazanmaktadır?

Ülkemiz özelinde de kooperatifçiliğin bugün daha çok aranır olması, neoliberal baskı ve sömürü politikalarının emekçilerde yaşattığı yıkım ve alternatif arayışlarından kaynaklanmaktadır. Güçlerini birleştiren ve dayanışmayı önüne koyan insanlar kooperatifler aracılığı ile sorunlarına bir ölçüde, kısmi de olsa çözüm bulabiliyorlar.

Kooperatif Türleri

Tüketim Kooperatifleri

Tüketim Kooperatifleri başta gıda olmak üzere halkın sağlıklı, ucuz tüketim mallarına erişmesini sağlayan önemli bir araçtır. Yerel yönetimler kendi bünyesinde tüketim kooperatifleri kurabilirler, ayrıca yurttaşların bir araya gelerek kurdukları kooperatiflere çok yönlü destek sunabilirler. Son yıllarda tekellerin insan sağlığını hiçe sayan ve tarımda küçük üreticiliği öldüren uygulamalarına karşın kırsal alanda geleneksel-doğal üretim biçimi can çekişerek de olsa sürmektedir. Tüketim Kooperatifleri bu çabalarla ilişkiye geçerek sağlıklı ve ucuz gıda temin edebileceği gibi bunları kooperatifleşmeye teşvik edebilir. Yerel yönetimler bu çabaları halktan yana politikaların bir gereği olarak benimsemeli ve yaygınlaştırmalıdır. Halkın kurduğu kooperatiflere yer, araç gereç, alım ve benzeri yönlerden destek sunmalıdırlar.

Üretim Kooperatifleri

Tüketicilere ve tüketim kooperatiflerine sağlıklı ve ekonomik yönden elverişli koşullarda ürün sağlayacak temel kaynaklardır. Kuruluşunun ve yürütülmesinin zorluğu göz önüne alınırsa yerel yönetimlerin üretim kooperatiflerine öncelik vermesi uygun olur. Geçmişteki Köy- Koop, TARİŞ kooperatifleri sosyal demokrat belediyeçiliğin kısmen başarmaya çalıştığı önemli örneklerdir. Ovacık Belediyesi'nin günümüzde kurduğu ve geliştirdiği Ovacık Doğal Ürünleri Kooperatifi günümüzde tüm belediyelerin örnek alacağı bir uygulamadır. Üretim kooperatifleri üreticilerin, yöre halkının dönüşümlerini

sağlayarak yaşam biçimlerini olumlu yönde değiştiren önemli araçlardır. Aracılar aradan çıkartılıp üreticilerin ürünü değerinden alıcı buldukça öz güveni artacak, çıkar çevrelere ve gerici çevrelere teslim olmayacaktır. Önümüzdeki dönemde halkçı-demokratik belediyeler üretim kooperatiflerine hızla ağırlık vermelidirler.

Konut Kooperatifleri

Bugün kentlerin ve doğanın en çok yağma ve talan edildiği alan yapılaşmadır. Sermaye sınıfı yurttaşların barınma hakkını gasp ederek yüksek kar ve rant elde etmektedir. Yurttaşlar, barınma hakkını güvence altına almak için ev sahibi olmayı tek yol olarak görmekte ve bankalara ve sermayedarlara borçlanarak bu sorunu çözme yoluna zorlanmaktadır. Kentlerde çevre kirliliği, doğaya verilen zarar, engelliler, yaşlılar göz ardı edilmekte her şey ranta ve kara göre planlanmaktadır. Halkçı yerel yönetimler yapı kooperatifçiliği aracılığı ile dar gelirlilerin, çalışanların ve yoksulların bu borçlanma döngüsüne girmesine ve üzerlerindeki sömürünün bu yolla derinleşmesine engel olabilirler. Başta Ankara Batıkent, İzmit, İstanbul'da olmak üzere başarılı birçok toplu konut kooperatifi örneği var. Bugün halktan yana belediyeler benzeri örnekleri çoğaltabilirler.

Bugün yaşanmakta olan ve yükü emekçilerin üzerine yıkılan ağır ekonomik kriz karşısında direniş ile dayanışma iç içe gitmek zorundadır. Kooperatif deneyimleri bu bakımdan yerel yönetim programının temel bir gündemi olmalıdır.

YAŞANABİLİR KENT

Yaşanabilir kent derken bir kentin merkezinden en ücra köşesine kadar kentlilerin günlük yaşantılarını insanca koşullarda biçimde sürdürebildikleri, eğitim sağlık gibi kamusal hizmetlere sorunsuz ulaşabildikleri, yaşam alanlarında sosyalleşebildikleri, doğa ile uyumlu kentlerden bahsediyoruz. Bu bağlamda kentlerin yaşanabilir olması için sosyal, ekolojik ve ekonomik olarak varlığını koruyabilir, yeniden üretebilir olması gerekmektedir.

Günümüzde ise özellikle kent merkezleri yayaların kullanımına elverişsiz bir hale dönmüş ve araç trafiğinin çok yoğun yaşandığı mekanlar halini almıştır. Araç öncelikli planlamalar sonucunda kent merkezleri yayalar için elverişsiz alanlara dönmüş yayalar pek çok yerde üst geçitler veya alt geçitler kullanmak zorunda bırakılmıştır. Geçtiğimiz yıla kadar Ankara'da da bu denenmiş yayaların üst geçitleri kullanmaması sonucunda paslanan ve kendi kendine yıkılmaya başlayan üst geçitler sökülmüş yaya geçitleri yapılmıştı.

Araç trafiği ve yayalar ilişkisi açısından olumlu bir örnek olarak Eskişehir gösterilebilir. Eskişehir'de kentsel servisler merkezde bir arada, birbiriyle ilişkili ve erişilebilir yürüme mesafesinde bulunmaktadır. Yayalaştırılan bölgeler ya da araç kullanımının sınırlandırıldığı alanların sayısı ve büyüklüğü artırılmakta, erişilebilir daha büyük güvenli alan yayaların kullanımına sunulmaktadır.Yaya geçitlerinde yaya-taşıt yolu ilişkisi rahat ve güvenli bir şekilde kurulmuştur. Kaldırımlar erişilebilir olarak uygun genişliklerde ve dokuda düzenlenmektedir. Kaldırımlardan yol seviyesine inişler, herkes için erişebilirliği sağlayan uluslar arası standartlara uygun rampa ve uygun malzemelerle kesintiye uğramadan gerçekleştirilmektedir.

Günümüzde, engellilerin kentteki yaşamları ise mevcut koşullarda gittikçe zorlaşmaktadır. Uluslararası sözleşmelere asgari düzeyde uyumuş olmak için yapılan göstermelik önlemler engelli vatandaşların kentte özgürce yaşamalarını sağlamaktan oldukça uzaktır. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin yerlere yapıştırdığı göstermelik sarı yollar bile dayanmamakta, üstelik bu plastik malzemenin kenarları kalktığında görme engelliler için tuzak haline dönüşmektedir. Ancak sadece kaldırımlara, otobüslere ve metrolara engellilere uygun kullanım olanakları sağlamak yetmez, engelli vatandaşların kentin bütün olanak ve varlığından engelsiz bir şekilde faydalanabileceği koşulların yaratılması lazım, buna bütün pazar yerleri, sosyal alanları, kültür merkezlerini, parkları, okulları, hastaneleri yeniden dönüştürmek gerekmektedir.

Yaşlıların kenti kullanımlarında ise mevcut belediyelerin çoğu yaşlılara bir oy deposu muamelesi yapmakta. Oysa, yaşlılar için toplu taşımaya ulaşım kolaylığı, sağlık hizmetine, dinlenme ve ortak alanlara ulaşma koşulları, yolların ışıklandırılmasından kaldırım yüksekliklerine, temiz ve ulaşılabilir umumi tuvaletlerden konut hizmetine ve bakım hizmetine çok çeşitli ihtiyaçların dikkate alınması gerekmektedir.

Çocuklar kentlerde kendileri için ayrılmış alanlarda bile güvenlik tehdidi altında bulunuyor. Pek çok çocuk parkı gerekli denetimlerden geçmediği veya baştan uygun inşa edilmediği için çocuklar için tehlike oluşturuyor. Bunun yanında çocuk parklarının girişlerinde sokaklarda yaya geçitleri veya trafik ışıkları bulunmadığı zaman çocuklar parklara gidiş ve gelişlerde de ayrıca tehlike altına giriyorlar. İstanbul'da tarihi bir kent merkezinde 2011 yılında yapılan bir çalışmada ebeveynlerce çocukları açısından yerleşme alanı için belirtilen en önemli sorun olarak hırsızlık, çocuk tacizi, gasp olayları ve madde bağımlılığı nedeni ile insan kaynaklı güvenlik sorunu (% 32) belirtilmiştir. Trafik güvenliği sorunu (% 13) ise ikinci sırada gelmektedir. Bu nedenle çocukların büyük bir çoğunluğu (% 57) okula ebeveyn ile yürüyerek gitmektedir.

Gençlerin kent merkezlerinde para ödemedi sosyalleşebilecekleri alanları kalmamış durumda, Kentte gençlerin bir araya gelip spor yapabileceği tek tük sosyal tesis kent merkezlerinin oldukça dışında kalmakta ve gençler için kent merkezleri harcayacak paraları olduğu kadar onlara açık hale gelmekte. Kent merkezine en yakın ulaşılabilir alternatif ise AVM'ler. Kent merkezlerinin gençlerin sosyal ve kültürel aktivitelere ücretsiz katılabileceği ve akranları ile sosyalleşebileceği mekanlar haline gelmesi gerekmekte.

Zamanında ticari alan ve konutların bir arada bulunduğu kent merkezleri kalabalıklaştıkça konut ve kira fiyatları kabarmış, artan gürültü ve kalabalığın sonucunda insanlar artık bu merkezlerde yaşayamaz olmuştur. Sonuç olarak kent merkezleri yaşam alanları olmaktan çıkmış salt ticari alanlara dönüşmüştür. Bu değişimin en çarpıcı örneklerinden biri Edirne'de Kaleiçi'dir. Roma döneminden beri bir merkez olarak kullanılan alan kentin artan nüfusuna ve artan ticari mekan talebine karşın buradaki yapıların ticarete yönelik kullanılmasına neden olmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren çıkarılan imar kanunlarıyla birlikte çok katlı yapılaşma neticesinde yerleşim, sahip olduğu ayırt edici biçimsel kimliğinden uzaklaşmaya başlamıştır. Özellikle Edirne'nin son 10-15 yıldır üniversite kenti olarak işlev kazanmasıyla tarihi kent merkezinde ve bilhassa Kaleiçi'nde farklı ekonomik faaliyetlerin başlamasına yol açmıştır ve bu da alanın kullanımını ve hem fiziksel hem

de sosyal kimliğini değiştirmiştir. Mevcut konutlar butik otel, kafe restoran olarak işlev değiştirirken; yeni yapılan yapılar da pansiyon, apart otel/öğrenci evleri gibi kullanımlar amacıyla yapılmıştır. Pek çok kent merkezinde, kent alanının ticarileşmesi yetmemekte ve kent merkezlerinin dışına kurulan AVM'ler ile araç trafiği ile bölük pörçük hale gelmiş, birbirinden uzak kalmış dükkanlara daha pahalı ama daha elverişli seçenekler türemiş kent merkezleri eğlence ve gece hayatı dışında sadece AVM'lere parası yetmeyenler için bir alışveriş imkanı sunmaya başlamıştır. Ankara'da Çayyolu-Kızılay metro hattı üzerinde metroya yürüme mesafesinde 5 adet AVM bulunmakta ancak sadece 1 üniversite ve 0 hastane bu hatla doğrudan ulaşılabilir halde.

Kentlerin imar planları ranta göre yapılmakta ve kentlilerin ihtiyacından önce rantın arttırılması gözetilmekte. Bu uğurda sağlık alanları, yeşil alanlar olarak ayrılan alanlar imara açılmakta, metro hatları gibi toplu kentin temel hizmetlerinden biri ranta alet edilmekte. Son çıkan imar barışı ise kentlerin önümüzdeki yıllarda düzenli gelişmesini ve yaşanabilir mekanlar ortaya çıkmasını imkansızlaştıracaktır.

Bütün bunların yanında kentsel dönüşüm adı altında mevcut konut bölgeleri daha büyük projelerin yapımına açılıyor. Bu bölgelerde yaşayan halk evini satıp şehrin dış çeperlerine sürülüyor. Evini satmadığı zaman ise proje bitiminde evine döndüğünde kendisini artık kendi geliri ile yaşayamadığı bir mahallede buluyor. Yakınında devlet okulu olmayan, devlet hastanesi olmayan, sadece lüks marketlerin olduğu, site aidatının bir kiraya bedel olduğu bir mahallede geçinemeyip taşınmak zorunda kalıyor. Kentin rant payı yüksek bölgeleri böylece soylulaştırılmış oluyor. İstanbul'da Sulukule örneği Türkiye'de soylulaştırmanın en net örneklerinden biridir. Mahallelinin büyük bir kısmı yapılması planlanan evlere gelir durumu yeterli olmadığı için yazılmamış yazılanlar ise yapılan evlerin bakım onarım bedellerinin yüksekliğinden dolayı orada barınamamışlardır. Sonuç olarak ise eski sakinlerinden eser kalmayan milyonluk dairelerin olduğu 'soylu' bir mahalle ortaya çıkmıştır. Soylulaştırma ve kentsel dönüşüme karşı halkın bulunduğu yerde barınma hakkının esas alan yerinde ışlah projelerinin yine mevcut kent koşullarına uygun biçimde yapılan imar planına göre yapılması gerekmektedir. İmar politikalarında da ışlah projelerinde de kentsel rant değil insan ihtiyacının ön planda tutulması gerekmektedir.

Kentin kentli tarafından deneyimlenmesinin ve okunmasının temeli kentlinin yaya olarak hareket edebilmesine bağlıdır. Bu anlamda yollar ve meydanlar kentsel kamusal alanlar olarak yalnızca sirkülasyon ve toplanma işlevleri yüklenmezler; kent imgesinin yaratıldığı mekânlar haline gelirler. Tarih boyunca kentsel mekanın açık kullanımının en yaygın olarak kullanıldığı alanlar kent meydanlarıdır. Bir kentin imgesini oluşturan kent meydanları günümüzde kimliksiz, niteliksiz ve birbirine benzer yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bunların yanı sıra kent meydanları tarihsel olarak kentli tarafından özel günlerde, sosyal, kültürel, siyasi ve ticari amaçlar için kullanılan kentsel yaşamın geçtiği kamusal alanlardır. Bugün ise iktidarın tekelinde olan bu meydanlar kentlinin toplu kullanımına tamamen kapanmış durumda. Ülkenin pek çok kent meydanında muhalif içerikli hiçbir etkinliğe izin verilmemekte iken iktidar bu meydanları kara propagandasını yapmak için her daim kullanabilmekte. Kent meydanları iktidar tarafından ele geçirilmiş, çoğu zaman halka kapatılmış durumdadır.

Kent meydanlarının bir kentin imgesini taşıyan, ulaşılabilir, kentlinin bir araya gelebileceği, içinde rekreasyon alanları barındıran, trafikten arındırılmış, kentlinin ihtiyaçlarına göre tasarlanmış mekanlar olması gerekmektedir.

Parklar doğanın benzerinin kentlere adapte edilmesi ve kültürel aktivitelerle birleşmesidir. Doğanın kent içine sokulduğu büyük kent parkları sanayi devrimine tepki olarak özellikle işçi sınıfının kendini kentlerde yeniden üretmesi için inşa edilmiştir. Maddi durumun daha yetersiz olduğu yerlerde ise küçük çaplı mahalle parkları yapılmıştır. Daha sonra rekreasyon kavramının biyolojik bir ihtiyaç olarak tartışmaya başlanması ile birlikte parklar örgütlü etkinliklerin, öğretici ve eğitici faaliyetlerin yapılabilirdiği kentsel mekanların arasında yerini almıştır. Özellikle mahalle parkları ulaşılabilir olmaları açısından kent yaşamında çok önemli bir rol oynamaktadır. Mahalle parkları yaklaşık 3500-5000 kişiye semt parkları 15000-30000 kişiye kent parkları ise bütün bir kente hizmet verebilmektedir. Ancak bu parkların ulaşılabilir olmaları için mahalle parklarının yaklaşık 800 metrelik bir mesafede bulunması idealdir.

Bursa'nın Nilüfer ilçesinde 2015 yılında yapılan bir araştırmada mahalle parklarının Nilüfer ilçesindeki etkin hizmet alanınının 69.466.205 m² olduğu bulunmuştur. Nilüfer ilçesinin yüzölçümü ise 257.763.253 m²'dir. Yani Nilüfer ilçesinin yüzölçümünün %26,94'ü mahalle parklarının etkin hizmet alanı içinde bulunmaktadır. Yani Nilüfer ilçesinde yaklaşık 2700 kişiye bir mahalle parkı düşmesine ve aktif yeşil alan metrekaresinin oldukça yüksek olmasına rağmen bulunan parkların konumu dolayısı ile herkesin ulaşımı için elverişli olmadığını görebiliyoruz. İşte tam da bu noktada bugün ülkenin pek çok yerinde gördüğümüz planlama faaliyetlerindeki sorunlar kendisini gösteriyor. İnsan ihtiyacı gözetilmeden sadece yeşil alan metrekaresini arttırmak için yapılan parklar kentlerimizde açık-yeşil alan eksikliği ve giderek niteliksizleştirilen, erişilemeyen rastgele üretilmiş parklar ortaya çıkartıyor. Benzer şekilde son zamanlarda iktidar tarafından sıklıkla dile getirilen millet bahçeleri de, pek çoğu hali hazırda rekreasyon alanı olan bölgelere yapılacağı için aktif yeşil alan oranlarında etkisiz kalmasının yanı sıra, insan öncelikli değil iktidar ideolojisi öncelikli bir şekilde tasarlanarak içerisine camii, millet kıraathanesi gibi yapılar inşa edilecek şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca bu alanlar halkın tamamına hizmet vermektense konumları itibari ile çevresindeki kapalı sitelere manzara görevi görecektir. Daha bahçeler bitmeden bahçe çevresindeki alanlarda konut projeleri başlamış 'Millet Bahçesi Manzaralı' olarak satışa çıkmıştır.

Kentlerimizde ulaşılabilir mesafelerde, çocuk oyun alanları ve ufak çaplı spor alanları bulunan insanların oturup dinlenebileceği ve sosyalleşebileceği mahalle parkları, spor tesisleri, sosyal merkez, yüzme havuzu gibi kullanım alanları bulunan gençlerin spor yapabildiği ve yürüyüş yapılabilen semt parkları, ve kentin ekolojik dengesini korumak ve kentlinin rekreasyon gereksinimi karşılamak üzere, kentin odak noktalarında bulunması gereken, içinde toplumu oluşturan her yaş grubundan insanın rekreasyon gereksinimlerini karşılamaya yönelik tesis ve olanaklara yer veren, kentin içinde olan kent parklarının bulunması gerekmektedir.

Parkların yanı sıra kentlerde sosyal ve kültürel etkinlikleri de kentliler için erişilebilir olması gerekmekte. Gerek mahallelerde toplum merkezleri ile gerekse semtlerde kültür merkezleri ile tiyatro konser sinema gibi sosyal kültürel etkinliklerin birer lüks olmaktan çıkıp kentsel yaşamın bir parçası haline gelmesi gerekmekte. Bunların yanında belediyelerin bu kültürel faaliyetlerde daha etkin rol alarak kenti bu konularda üretken kılmaları gerekmekte. Kentin kendi tiyatro festivalleri film festivalleri, şenlikleri vs. belediyeler aracılığıyla yapılmalı.

Kentlerde sadece biz insanların yaşamadığını da unutmamamız gerekiyor. Sokak hayvanları ve kentsel vahşi yaşamın da bizlerle birlikte hayatta kalması yaşanabilir kentler için şart. Sokak hayvanlarının kentte kışı geçirebilecekleri imkanların sağlanması, bu hayvanların aşılarının ve bakımlarının yapılması, karınlarının doyurulması da kentin temel ihtiyaçlarındandır. TBMM bahçesindeki kedi evlerinin kaldırılması bu iktidarın bu konuya bakış açısını göstermekte. Aynı zamanda sokak hayvanlarına sunulan sağlık hizmetlerinin de geliştirilmesi şart. Hayvanların tedavilerinin ardından sokağa çıkamayacak durumda olanlar için yeterli barınak hizmetlerinin sunulması ve bu barınakların tabii ki de öldürmeyen barınaklar olması ve tedavi dışındaki nedenlerle sokak hayvanlarının barınaklara hapsedilmemesi gerekiyor. Sokak hayvanları dışında kentsel vahşi yaşam da genellikle atlanan konulardan biri. Kentsel vahşi yaşamdan kastımız, çok nadiren kentlerde gördüğümüz kirpi ve sincap gibi hayvanların yanı sıra fare ve kuş gibi hayvanları da kapsıyor. Genellikle kent ormanlarının veya korulukların ranta açılması ile doğal yaşam alanları kaybolan bu hayvanlar da yaşadığımız kentin bir parçası ve onları yok sayarak yaşanabilir bir kent tartışması yürütemeyiz.

Sonuç olarak, kapitalizm kendi suretinde bir kent yarattı ve bu kent elbette ki yaşanılabilir değil. Eğer bizler yaşanabilir bir kent yaratmak istiyorsak:

- hastanelerin okulların ve diğer bütün kamusal hizmetlerin ulaşılabilir olduğu
- Çocukların AVM’de değil çocuk parklarında güvende olduğu
- Kent merkezlerinin kentlinin ihtiyaçlarına göre şekillendiği
- 7’sinden 70’ine herkesin kentin olanaklarını eşit bir şekilde kullanabildiği
- rant odaklı değil insan odaklı planlanan
- meydanların halka açık olduğu
- metronun bizleri AVM’lere değil kent merkezlerine, hastanelere, okullara, sosyal tesislere, kültür merkezlerine taşıdığı

bir kent yaratmak zorundayız. Yapılan hiç bir şey yıkılmaz değildir.

I. Oturum Neoliberalizmin krizi ve alternatif

Doç. Dr. Selin Sayek Böke: Neoliberalizmin krizi ve yerel yönetim modellerinin illası
 Prof. Dr. Can Hamamcı: Neoliberal yerel yönetimler karşısında muhalif kesimlerin tutumu
 Ümit Özcan: Neoliberal politikaların kadınlar üzerindeki etkisi
 Yurdusev Özşakmenler: Yeni rejimin baskıları altında yerel yönetim.
 Samut Karabulut: Yasasın Sosyalizm deme zamanıdır

II. Oturum Günümüz deneyimlerinden kesitler

Mehmet Maçoğlu: Dvack
 Leman Kiraz: Yerel yönetimlerde kadın temsili deneyimleri
 İpekhan Güler: Kent Konseyi deneyimi
 Cumhuri Yavuz: Falsa deneyimi
 Mustafa Ebertüköse: Çeşitli deneyimler

Atölye Sunuşları

- Üretici belediyecilik
- Demokratik yerel yönetim anlayışının temel taşları
- Yaşanabilir kent
- Kadınların katılımı
- Kooperatifler
- Forum
- Kadın ve kent

10.00
AÇILIŞ - I. OTURUM
12.40
ÖĞLE YEMEĞİ ARASI
13.30
II. OTURUM
18.00
SONUÇ BİLDİRİSİNİN OKUNMASI - KAPANIŞ

Çalıştay

Faşizm ve
Ekonomik Kriz Koşullarında
**HALKÇI DEMOKRATİK
YEREL YÖNETİM
OLANAKLARI**

16 ARALIK 2018 PAZAR ANKARA BAROSU KONGRES SALONU 10.00 - 18.00

- * 16 Aralık 2018 tarihinde Ankara Barosu Eğitim Merkezi'nde Türkiye'nin dört bir yanından gelen katılımcılarla beraber "Faşizm ve Ekonomik Kriz Koşullarında Halkçı Demokratik Yerel Yönetim Olanakları Çalıştay" düzenledi. Çalıştay'ın ilk oturumunda panel, ikinci oturumunda ise yerel pratiklerin aktarımı ve mücadele imkanları üzerine değerlendirmeler yapıldı.

HALKEVLERİ

www.halkevleri.org.tr

halkevleri

Halkevleri Genel Merkezi Konur Sokak No:8/9 Kızılay, Ankara 0 312-419 27 17